Србобран излази средомъ, петкомъ и недельомъ.

Предплату примаю све ц. и кр. поште познати скупительи и уредничство (леба ска улица, у кући број 882.).

Рукописи не враћаю се натраг.

СРБОБРАН.

Предплатне цене у аустр. вр.
на три месеца . . . . 3 ф.
на по године . . . . 6 ф.
на годину . . . . . 12 ф.
За огласе плаћа се за оно место, кое еданъ редъ изъ петита заузима за сваки путъ по 7 новчића, и сваки путъ по 36 новч. штемпларине.

Год. II. У Новомъ Саду, у петак 3. августа 1862. Брой 65.

НОВИ САДЪ 2. августа.

Іоштъ ћуте топови у Београду, іошт се одъ стране србске владе куша, не би ли се мирнимъ путемъ до узаймногъ споразумлѣня дошло, и последня се средства на то употребляваю. Али тешко да ће што одъ тога бити. Турци остаю стари Турци и држе непрестано, да су они позвани да господаре, а други народи да имъ робую; а невиде ядни, да имъ робови у ньинимъ провинцияма кидаю ланце и страховито главе подижу, тражећи освете надъ своимъ тираниномъ. Бугарска, Босна и Херцеговина све то едва чека часъ, да се зулума турскогъ опрости. Србия, Црна Гора и Грчка, ове независне и слободне землѣ осећаю у себи свети позивъ, да браћу свою, коя іоштъ стеню подъ ярмомъ турским, што пре ослобођену виде и као браћа сласти народне независности и слободе заеднички уживаю.

Да се ово велико дѣло у животъ приведе, паде коцка на юначку Србию. Србия имаюћи предъ очима велики задатакъ овай, и знаюћи, да су очи целогъ угнѣтеногъ християнства на ню упрте, спрема се на све стране, и нечувена се пожртвованя чине за издржаванѣ рата. Турска, знаюћи съ каквимъ ју[illegible] народомъ войну започинѣ, іоштъ се већма спрема и досадъ е већъ са свию страна своимъ зулумћарскимъ и варварскимъ четама Србию опасала.

У овимъ страшнимъ околностима Србия нимало не показуе малодушности, него шта више нечувене одважности, достойне потомака неумрлихъ косовопольскихъ юнака.

Црна Гора готово већъ да малакше непрестано бой съ Турцима биюћи, крепи се уверенѣмъ, да ће іой сестра Србия скоро руку братинску пружити, и обколѣна турском силомъ стои као усредъ мора непокретна стѣна.

Новости изъ Београда.

Х Београд 28 юл. Знате ямачно већ, да е владалацъ Србие поклонио свою цивилисту отачаству за све време, докле буде Србия у овомъ ванредномъ станю.

Треба ли ово патриотско дело коментара? Я мислимъ не треба. Одавна е позната стварь, да е Србия срећна са своимъ саданьимъ владаоцемъ колико за то, што има у нѣму мудра владаоца; толико я мислимъ, и далеко више за то, што у нѣму осимъ владаоца поштуе и свог првог патриоту. Сећамъ се добро, да е кнезъ Михайло едномъ приликомъ рекао, да е први грађанинъ Србие; и истина е пуна то, што рече, онъ е први Србинъ у свимъ врлинама, кое човека и патриоту одликую; он найвише люби свой народ, найвише се стара о нѣговим потребама, найвише е у станю урадити и жртвовати за добро, за напредак народа. Онъ е отацъ народу, и чуваръ земальских права, а вредни радин око тога, да се утре путъ лепшой будућности Србие, и србскогъ народа.

Узъ племенито дело владаочево споминѣмъ вамъ данасъ ючераню одлуку нашихъ советника. Они изказаше, да четврти део ньихове плате остае државной каси за набавку ратних потреба, докле узтрае ово ратно станѣ. Узъ саветнике ће пристати и остали хор чиновника, да се помогне земльи у нѣнимъ садашньимъ озбильнимъ околностима.

Ово, што се кодъ насъ догађа, ясно показуе, како су слаба наданя, да ће се одржати миръ. Но све е ово мало према припремама, кое порта чини, и према ономе, шта она ради противъ Србие.

По гдекоимъ новинама разнеше се гласови, да се одъ Србие тражи, да попусти од своихъ потраживаня, не би ли се могла саданя распра съ портомъ на миру изравнати. Могуће е, да се дипломация око тога труди, али ако іой посао не изпадне за рукомъ, знайте, не ће Србия, но порта бити томе узрокъ.

Я мислимъ, свакъ ће признати, да е Србии од преке нужде, да добие материялне гаранцие, да Турци не могу више нигда поновити мучко бомбарданѣ нѣких вароши. Предпоставляюћи, да е могуће то учинити и на други неки начинъ, него што мисли србска влада, питанѣ е, оће ли порта пристати на ма какво изравнанѣ, у комъ мора бити ограниченѣ нѣнихъ доякошньихъ права, и нѣне власти у Србии? А безъ таквогъ ограниченя гаранцие се за Србию ни помислити не могу.

Порта, гледаюћи на оно, што ради и говори, не мисли дати Србии сатисфакцие за претрплѣну повреду нѣнихъ права, ни гаранцие, да се таква повреда не може нигда више поновити. Портини органи на очи гледъ свету лажно и изопачено казую догађае, кои се збише; па и сама порта у своомъ мемоару представля бомбарданѣ Београда, окићено толиким неистинитостима, да се човекъ мора сумняти о томе: знаду ли Турци шта е истина? Ко тако изопачено представля ствари явно и свима познате, ко тако лаже, може ли се томе веровати, да оће миръ? да ће држати речъ? да неће више покушати погазити туђа права?

Србия ће тешко моћи то веровати, еръ има искуства, да порта нигда ние држала свою речъ, док ние била наморана. Она ние ни сад другчия, она неће ни сад држати реч, и као што е Аширъ паша погазио уговоръ, гарантованъ одъ конзула; тако и порта гази паризки трактатъ, гарантованъ одъ Европе, и погазиће миръ, на кои ће е Европа приморати, само ако добие на то удесне прилике.

Да ће овако бити, имамо основа мислити по портином спреманю. Она изъ Азие довлачи войску у Европу, и шиле е Србии на границу! она из Стамбула покреће зуаве, да престраши съ ньима Србе; она е дигла на оруже сву Албанию, стару Србию, Херцеговину и Босну, да удари на Србию, и спрема силну рану, и муницию на све стране, мучећи и гонећи при том худне хришћане. У Видину има до 10000, у Кули до 3000; у Нишу до 6000 войске. То е све само одъ едне стране, одъ Бугарске. А где е войска одъ стране арнаутлука, Херцеговине и Босне? где е Пирот, Сеница, Пазаръ, Бело Полѣ, Нова Варошъ, Вишеградъ, Орлово Полѣ, Зворникъ, Бельина и друга места. Свуда туда има войске, и сва е та войска спремна за Србию. 23. юл. доће у Видинъ преко Ломъ Паланке изъ Цариграда 1600 зуава турски; и доста башибозука и топция; а 24. юл. доће на три шлепа и едномъ пароброду више стотина башибозука. Турцима войску и ратну опрему носе изъ Цариграда, Варне, Рушчука, и Силистрие аустриске лађе; еръ турке аустриянци помажу. 22. юл. почеше на супротъ постоећемъ уговору копати Турци шанацъ ванъ града у Београду; 23. се опазило у Шабцу, како се Турци изъ нова спремаю, еръ добише изъ града нове заповести; а 24. почеше копати шанацъ у Боиной Башти према србской ади Любовии, коя е на Дрини. Све ово су докази, да Турци неће другчие мира, веђ да имъ Срби буду робови, и Србия земля, где ће се моћи ширити као господари надъ своіом раіомъ.

— Изъ Београда являю одъ 27 юлиа: Овде се разнео гласъ да е данасъ еданъ курир са важнимъ депешама одъ србске владе у Цариград отишао, и да су ове и овдашньимъ конзулима саобштене. Толико е за цело, да су конзули француски, руски талиянски и пруски саветовали се кроз више сати у рускомъ конзулатскомъ зданию, и да званичне депеше одъ юче жицу брзоявну врло занимаю. — Актъ, коимъ е кнез Михаило свою целу цивиллисту за време рата одредио на набавлянѣ ратнихъ потреба, данасъ е обнародован; сваки себи може представити какву е радостъ овай великодушни актъ у народу причинио. Сада ће сигурно и великаши, званичници а и грађани надтицати се у прилаганю за речену целъ.

Изъ свега се заключуе да ће рат скоро букнути, и изселяванѣ изъ вароши кое е одъ неко доба престало било, у последнѣ време бива непрестано, па и сама државна типография, коя е до сада била близу варошкание, одъ юче се сели на Врачар.

Као што е већъ споменуто Србия е принуђена због догађая на црногорскомъ боишту, напредъ ступати; еръ ние могуће пропустити да се Србия у ратъ неумеша пре него што Црна Гора покорена буде. — Влада наша е купила у Одесси пароброд са осамъ шлепова; онъ е већъ у Радуевцу, али неможе због мале воде да до Београда доће.

Изъ Ужице явля се, да су тамошньи трговци Станиша Бояниħъ и Лука Митровиħъ четири войника о своомъ трошку оправили и покрай тога іошъ уступили влади 500 дуката на расположенѣ, докле трае ратно станѣ, и то безъ икаква интереса; а ако доће до рата, рекоше, да ће савъ свой знаменити капиталъ влади уступити, да ньим по вольи своіой располаже. Живили оваки Срби!

Црна Гора и Херцеговина.

Дубровникъ 22. юлия. Већъ осамъ дана како вамъ неимадохъ ништа новога являти, еръ после крваве битке кодъ Загарча, у коіой се съ обе стране съ изванредном храброшћу борило, ние се никакавъ новъ бой догодио. Црногорци неимадоше довольно мунице кодъ Загарча, због тога беху принуђени, више пута бусие оставити и потегнути ханцаре, да нападаюћег неприятеля одбию. Већъ се чинило да ће Турци у овой битки победу задобити, кои су са 60,000 на 12,000 Црногораца напали. У овомъ одсудномъ тренутку, упадне една црногорска чета, коя е изъ Васоевића долазила, Турцима съ ребара и тако хришћани победе. Црногорци су овогъ дана врло осетльиву штету имали, еръ изгубише на 700 кое мртви кое ранѣни. Одъ неколико дана умириле су се обе стране, еръ е одморъ обоици нужданъ. Турска войска нема ране, због тога се ние чудити, ако би Дервишъ паша принуђенъ био, поново се Никшићу кренути да войску свию снабдѣ. — Одъ неколико дана говори се, да су секретаръ кнеза црногорскогъ, Вацликъ, и еданъ войвода дошли у Скадаръ, да съ Турцика примирие учине, па за то време да се услови мира уговараю. Омеръ паша добио е за то пуномоћие. Гласа се, да е енглезки конзулъ Турке одъ при-

мирия одговарао. И будући да овдашньимъ консулима о каквомъ примирию ништа явлено ние, то садъ нико на то и не верує. Црногорцима би, при садашньимъ околностима и докъ є будуће познашанъ Србие іошъ неизвестно, примирие доиста потребно било. Догађаи у Србии управляли би и оне у Херцеговини. (Вид.)

„Єдинствена или дуалистична влада?“ — Подъ тимъ насловомъ доноси „Донау Ц.“ — органъ министра Шмерлинга еданъ уводни чланак о положаю нашег питаня о уставности, кои овде у извадку саобштавамо:

Смисао уставнога темеля кои є октобарскомъ дипломомъ читавой држави датъ, био є и єсть єдинство системе владаня у целой монархии. На темелю ове системе државнога єдинства ступили су позивомъ Његовогъ Величаства за найвише послове владине избрани люди у своя звания. Но на жалость на скоро се показало, да су се они државници, кое су се членовима „унгарске владе“ називали, одали дуалистичкимъ и сепаратистичкимъ тенденцияма, и да су не познавши свой задатакъ ударили правцемъ, кои є за престолъ и за монархию опасанъ. У земляма съ оне стране Лайте задоби авархия све више и више мах, у земльи се организова право прекиданє судства и недаванє пореза. Тероризму емиграциє и революционарномъ Аустрии неприятельскомъ елементу пође за рукомъ, своє люде у жупаниске одборе изабрати. Превратна партия задоби тако преважни уплив на сазвати саборъ, да овай за чудо Европе нехтеде цара са урођенимъ насловомъ „кралѣвско величество“ поздравити.

Угарски саборъ є распуштенъ. Кралѣвски рескрипт, кои є распустъ тай наредио, изишао є на темелю октобарске дипломе и февруарскихъ патента и са нарочитимъ позивомъ на исте. Државнику, кои є тай рескрипт подписао поверена є найвиша управа владиних послова у Угарской. Дакле се основано могло са ове стране Лайте држати, да є дуалистичкой и дволичной политици у Угарской за навекъ край учинѣнъ. И у Угарской су многи у той надежди живили, наравно да су тамо особе и околности болѣ познавали, па башъ тога ради ние могао многи прави патриотъ поняти, како є могуће безъ савршеногъ реорганизираня унгарских централнихъ власти у Бечу и Пешт-Будиму, доћи до желѣнога резултата у ономъ смислу, као што є Н. Величество назначило. Да ова сумня ние неоснована била, доказую догађаи одъ распуста сабора до данасъ са више страна.

Па како стоимо данасъ у Угарской? Више него пре є у кралѣвини мнѣние овладало, да се политика найвишихъ унгарскихъ владиних органа у очитомъ противословию, шта више у явной борби са мнѣниемъ државногъ министарства налази, да се владаръ одъ уставнога темеля за читаву државу, кои є онъ самъ изъ собственогъ увереня и слободнимъ решенѣмъ створио, одвраћа, и да на високомъ месту силни уплив у дуалистичком правцу дѣлує. У изванземальскимъ листовима се нека борба у министарству о главнимъ питаньма унутарнѣ политике обширно описує. Неда се сакрити да овай непрестани положай мора произвести не само у Унгарской него и у осталимъ земляма монархие неповеренѣ кодъ народа односно на обстанакъ данога устава. Ние могуће да то може къ бмиреню и изравнаню явнога мнѣния у Аустрии допринети, кад люди кои су високим државнимъ одличиемъ почествовани, на Темзи и Сеньи траже заштите противъ системе владе, кою є самъньиовъ монарх поставио.

Приятельи отачества кои размишляваю, мораю се дакле сусрести са жельомъ, да дуализамъ кои достоянство круне и ауторитетъ владе вређа, кодъ мишленя и настояваня управляюћихъ државника исчезне. Треба явно на светъ да изиђе то, да међу одговорним министарством нема никакве разне политике. Носиоци владиногъ мнѣня, кое э монархъ свечано и више пута изразио, несмеду положай свой тако заузети, да народи помислити могу, да царъ аустрийски води другу политику, а краль угарски другу, и да є краль угарски у борби са царемъ аустрийскимъ.

Дакле єдинство у конституционалномъ деланю владе, єдинство кодъ найвишихъ органа са ове и са оне стране Лайте. — То є захтеванъ кое слободно можемо нашимъ управляюћимъ државницима ставити! Влада є дужна све препоне кое на путу стоє да се то єдинство обистини, биле оне принципиялне или особне, енергично уклонити. —

Европска политика у Турской одъ времена париского уговора.

„Ост и Вест“ саобштава еданъ чланакъ „Опинион национал“ под горньим насловом, кои ће сигурно и наше читателѣ занимати. Онъ гласи овако:

Европска политика према Турской много се меняла. Више стотина година у хистории морамо натрагъ проћи, да до епохе дођемо у коіой є триумфъ исламства христяне узруявао. Сада пакъ су та завоєваня, коя су само силом и разораванѣм напредовала, и та дивля величина расе коя є хараюћи другу живила, престала као каква олуя одъ кое сутра данъ само трагови пустошеня остаю.

Турци су на земльишту кои су поплавили, све разорили, и нису били кадри што изнова подићи. Она чудновата смеса побѣдителя са побеђенима, коя є кодъ насъ у дѣло приведена, препречена є била кодъ ньи фанатизмомъ коимъ є разлика међу становништвом одржана; феудализамъ се услѣдъ безчестних прописа корана односно на привржeнике других вероизповести до нашега доба одржао; постояло є и постои єдно турско или болѣ ређи мусломанско право, кое є абсолутна негация христянске способности за право. Привилегие освоителя кое она за свете проглашує, и станѣ непрестане кавге кое одтуда произтиче, недадоше да се ратоборни народи у друштво посломъ и продукциомъ сединѣно, као на други мести слию.

Овай неправилни и недослѣдни положай произлази изъ саме оскудне цивилизациє, и може се ређи, да є Турска са смрти борити се почела онога часа, чим су мусломани свою фанатичку и сангвиничку снагу изгубивши, одважили се, подносити саобраштай съ христянима, допуштати имъ да о праву свомъ на слободу и єднакостъ говоре, ступати у сношенѣ съ другимъ државама и уверити се о реформатским идеама кое су условие обстанска данашньихъ дружтва. Тако є са свима теократцияма, у Цариграду, као и у Риму; напредакъ имъ не дає само еданъ ударац, него ихъ руши.

Желити би било да є изъ наглогъ овогъ паданя турскогъ царства триумфъ угнѣтених христянскихъ народа произишао. Но на несрећу су они освоєнѣмъ врло раскомадани и растргнути били, те тако не могоше свой народни обстанакъ брзо обновити. Европа се могла надати да се изъ развалина отоманскогъ царства неће ништа ново изродити, него да ће се падомъ нѣговимъ само еданъ славолюбиви суседъ користити. Са обзиромъ на изречену желю Николе I. односно на осваянѣ, и на опасности кое би одтуда за обшту равнотежу произићи могле, породила се конзервативна политика, коя є себи ставила задатакъ ексистенцию Туске продужити, бранити є од нѣнихъ неприятеля и миролюбивимъ реформама за нову величину оснажити є. —

(Продушиће се.)

„Реформ“ о покрету югославенскомъ.

„Може чевекъ управо лудити за падишом цариградскимъ, шта више и турске редове носити; али узъ све то морати ће, носи ли людско срце у своимъ прсима, дивити се юначтву црногорскому. У наше женско плашльиво доба єстъ то величествени призоръ, гледати, како се малени тай и убоги народ неустрашимом храброшћу бори против великой премоћи и цело своє биће за любав слободе на коцку ставля. Ни одкудъ се, уз сву помпу, невиди ясние немоћъ Турске, као изъ ове борбе владаоца пространога у три дела света пруженога царства с народомъ што брои 150.000 душа. Ма и єсу то у истину класичне душе юнака, врстне, да се успореде славлѣним юнакомъ Шпарте. Кадъ би се у европейской политици само штогодъ христянскога, само штогодъ човечногъ чуства мицало, Црнагора била би с места признана. Али дакако признанѣ американски тлачителя робля ишту намучне душе велике Британие, за слободу Црногоре немаре; єръ изъ ньиове слободе нема за никога звечеће користи. Надаймо се ипак, да се спасоносномъ интервенциомъ за дуго оклевати неће. Па ма она одакле дошла, ми ћемо ю славити и уз то само єдно жалити, да си Аустрия ние тай венацъ хуманитета и политике саплела. Велике су, знамените симпитие, што их аустриски южни Славени права своимъ боређимъ се племеникомъ сада явно доказую. Посланица бискупа Штросмаера важанъ є актъ за повѣстницу югославенскога покрета и управо врстна, да сама повѣстницу чини. Нека аустриска влада добро пази на то гибанѣ, не за бога да га осуди, уништи, већ — то велимо явно — да се сама за ньимъ поведе. Бискупъ слови ватрена слова, коя ће разпаљивати све Славене и заедно као жегуће искре прекора на злосретну нашу туркоманску политику бацати. Претераност, коіомъ бискуп тврди, да су пре сви, да, сами Славени западиу Европу одъ турске погибели штитили, прогледати ћемо крозъ прсте ради горуће любави нѣгове. Али та є любавь племенита, право христянска и човечна и іошъ врло политична.“

Захвалница.

Господински одборъ послао є преузв. госп. бислупу дяковачкомъ, Іосифу Юраю Штросмаеру следећу захвалницу:

Преузвишени господине!

Саставши се у домородни одборъ чврстом наканомъ, да куплѣнѣмъ принесака притечемо у немоћь страдаюћой своіой браћи на югу, нисмо се побояле, да ће намъ у милой домовини међу унуци они дѣдова, кои су добри хришћани и славни юнаци били, остати глас наш — глас вапиюћега у пустиньи; знале смо ми, да браћа и сестре наше почитую прахъ и пепео свои толи дични предака, те да ће ихъ следити онде, где се управо за ону узвишену мисао ради, коя є савъ народъ наш непрестано пратила — за мисао права и слободе; — знале смо ми, па — искрено исповедамо — и надале се, да ће се нашему позиву одазвати ако итко, то доиста онай, кои се є изъ любави народа, у ком є нико, па изъ любави майке домовине сву повест згода и незгода наши предака прелио у животъ мало до душе, но надъ све важни речи „сво за вѣру и домовину“ и кои се увекъ одазивлѣ први, кадъ се о узоритой каквой идеи ради; те за то не онай големи даръ, кои сте прирођеном вам штедротомъ боређой се за свети крстъ и слободу браћи нашой на югу крозъ насъ поклонили, већъ оно найнутарнѣ осведоченѣ наше, да сте ви онай славанъ мужъ, у комъ су сдружене све врлине, кое човека на земльи дичнимъ чине, па у кога све те крепости надкрилює благо срце и племенита душа, — то осведоченѣ узноси груди наше на врх одушевлѣня за васъ, па насъ нуди на безграничене захвале, кое речию и словомъ изразити нисмо кадре. Примите дакле, преузв. господине, у мѣсто захвалеизраз нашега найдублѣга штованя и непроменльиве оданосcти; примите изразъ увѣреня, да ћемо ми, деца и браћа ваша пред жртвеником свемогућега, коега сте ви найдичнии свештеник, прострти на колѣни и просити топломъ молитвом милости, да окрилѣ нѣгово штити и брани поносъ и узоръ народа нашега — васъ! да намъ будете у славномъ животу вашемъ брижльиви отацъ и добри воћа, па и онда, кадъ уморанъ одъ славни ваши дѣла у болѣмъ свету одпочинете, да намъ буде успомена ваша звездомъ преходницомъ, коя ће потомке наше желѣной цѣли водити; то ће бити молитва, коіомъ ћемо одхраньивати ћерке и синове наше, да и касно потомство уз наде благосиляги славну успомену найдичниега предка свога.

Издано и проглашено у састанку дне 3. августа 1862. у Загребу држано.

Одбор госпођа и господична.

(Издавателю Таймса)

Господине. — Видећи где неко пишући изъ Беча о станю ствари у европской Турской, придева неприятельска осећаня према енглескомъ народу, држимъ за дужностъ да васъ известимъ о ономе што я лично о Србии знамъ.

Месеца Априла било е такихъ потврђиваня по различнимъ Лондонскимъ новинама, кадъ самъ я полазио у Београдъ, противъ волѣ моихъ приятеля, кои ми доказиваху да животъ и иманѣ у Србии ние сигурно. Я дођемъ у Београдъ не пазећи више на то, него у Лондону. Изъ Београда путовасмо више насъ у друштву, г. Смитъ, изъ Лондона, г. Вотсонъ, изъ ни кесла, и я, у унутрашньостъ Србие. Неколико дана довольно е било да одездимо у горе на крайнѣмъ истоку Србие, и да се осведочимо о неистини потврђиваня како Срби имаю неприятельска осећаня противъ Енглеза, С радошћу вамъ являмъ да су за време нашега бавлѣня у овой врсной земльи, на Ђурђевъ данъ, кадъ се скупило много Срба, Бугара и Влаха на славу, позвали и насъ три Енглеза на светковину и игранку, на коіой се први путъ разлегаху горе одъ песме у здравлѣ добре кральице коя влада у Енглеской После овогъ „неприятельскогъ" осећаня према Енглезима, потезаше насъ тай „силециски" народъ по некой великой соби, коя е после употреблѣна као соба за игранѣ где на виду у цвећу и накитима стаяше енглеска речъ „velcome (добро дошли.)."

Наше путованѣ крозъ ову „дивлячну" землю беше врло просто. на коньима или на тарницама, и я немогу доста праведанъ бити према улюдности и честитости кою смо нашли кодъ овога племенитогъ народа.

Сутра на ноћъ кренемъ се путъ Београда саврше̂но уверенъ да нико, кои ову землю полази, не ће бити болѣ дочеканъ одъ Енглеза, и са знанѣмъ, да овай хришћански народъ исчекуе с наданѣмъ моралну подпору коя лежи Ееглеской у интересу да му учини, и да би онъ био превећъ срећанъ кадъ би нѣгове мисли могле изгледати Енглеску симпатию,

У Лондону, 23 юлия (по рим.)

Іованъ Кернсъ (Iohn Kearns).

СТРАНЕ ЗЕМЉѢ.

Турска.

Као што се говори, у цариградской конференции више иште Русия него француска. Прва хоћеа да се о свима славенскимъ поданицима султановимъ речь поведе, напротивъ Француска говори о народности и автономии само Срба и Црногораца. Енглеска би желила да се само о Србии разговара, а Црну гору да Турци одма освое. При овако различитимъ желяма сила, мораће се средньи путъ узети; на овомъ путу, држи се, да ће успети (?)

— Гарибалди узнемируе се своимъ плановима Енглеску и Француску. Русии неби било противно, кадъ би „сретни войникъ" као што га е еданпутъ „Журналъ бе С. Петербургъ" назвао упао у Турску, еръ се тога Енглеска плаши а ньой би у своимъ плановима поможено била.

— Порта неће съ Црномъ Горомъ мира да чини докле сяину какву побѣду не добие. Напротивъ Француска яко ради око тога, да се миръ што пре поврати.

Грчка.

У овомъ е листу већъ явлѣно, да изъ Крфа, долази за Црну Гору помоћь у рани. Садъ „Трст. Цтг." явля, да су се тамо саставили одбори, кои скупляю прилоге за удовице и сирочадь црногорскихъ и херцеговачкихъ юнака, кои су у борби противу Турака пали. Тай исти листъ явля далѣ, да е обшта мисао овладала, да грчке землѣ треба одъ Турака ослободити. Свуда се чуе речь: „садъ или никадъ."

Русия и Польска

Изъ Варшаве намъ долази важанъ гласъ, да ће се скоро окружни сабори сазвати. Ови сабори, кои су наликъ на представничства угарскихъ жупания, баве се установима, кое су прошле године Поляцима дане, и шилю изъ свое средине чланове за државни саветъ. Засадъ су окружни одбори губерние Радомске и то за 6 септ. сазване.

„Ботшафту" пишу: Показуе се да су Поляци лане разна друштва ради чврстогъ сложног дѣланя склапали и да су се заклетвомъ обвезивали. У самой Варшави кажу, да е до 20,000 особа у таквимъ друштвима било, Будући пакъ да сваки член ових друштва, коя су као карбонари организирани, само едногъ одъ своихъ поглавица познае, то се немогу тако лако ни одати.

Италия.

„Дискусионе" явля одъ 29. юл. Гарибалди е Рока Палунба посео и држао е говоръ о ком многе особе говоре да е овако гласио: Садашньи положай неможе дуже траяти; я идемъ против владе зато, еръ ми она не пушта да на Римъ идемъ, я идемъ против Француске зато, ер она брани папу. Я хоћу Римъ по што по то; Римъ или смрть! Ако ми пође за рукомъ, добро, а ако не, я ћу Италию разорити кою самь я самь направио. — Одлазакъ своеволяца у Палермо престао е скоро сасвим. Кажу да становници съ ньима нису задовольни, еръ се не владаю добро и праве ексцесе. Кор доброволяца кои е изъ Палерма отишао био, вратио се натраг, еръ е мислио да Гарибалди са владомъ у споразумлѣню стои.

Депутация, по коіой е ђенералъ Куђия Гарибалди прокламацию кралѣву и военогъ министра званично доставити дао, примлѣна е, као што се у Туринъ явля, одъ Гарибалдия врло ладно. У приватни разговор се ние хтео ни упуштати, цео призоръ био е у присуству нѣговогтъ генералног штаба и у правой форми. Прокламация кралѣва, рече онъ, спада на дипломацию, праве мисли Виктора Емануила познае онъ болѣ. Пре две године е онъ такођеръ добио едно званично писмо, па да се по нѣговомъ упутству владао, седио би Францъ II. и данасъ на своме престолу. Прокламация военог министра пак довела га е у найвећу ярость. Он признае, рече, ауторитетъ краля, али се врло мало брине за све нѣгове министре. Едно писмо ђенерала Медићи, даде онъ депутации неодпечаћено натрагъ.

М. Мераде пише изъ Рима, да папа а и Антонели држо вику кою е Гарибалди дигао, и кретанѣ француске войске, као уговорену ствар. „Нека само не мисле" кажу да е папа рекао „да ће ме обманути — я добро видимъ да играю комедию."

— Услѣд кралѣве прокламацие била е у многимъ талиянскимъ варошима демонстрация. Тако являю изъ Милана одъ 20. юлия: Овдашнѣ становництво е манифестъ Виктора Емануила врло хрђаво примило, тако, да одъ 22. юл. половина гарнизона мора непрестано подъ оружѣмъ да стои, ер се сваки часъ бояло немира. Већъ у вече 22. юл. кадъ е манифестъ обнародованъ, показала се велика узруяность. Народъ е гомилама крозъ варошь ишао вичући живио Гарибалди и грдећи владу. 23. юл. били су сви ексемплари манифеста са ћошкова поскидани, а на ньихова места помећани надписи, као: Живио Гарибалди — Живио Мацини — Римъ или смрть — Доле съ Викторомъ Емануиломъ — Смрть министрима — Смрть Наполеону — Живио Гарибалди краль талиянски. Полицайни служительи кои су хтели те надписе уклонити и нове ексемпларе манифеста приковати, бише грђени и злоставлѣни. 23. юл. предъ вече поврви силни свет одъ Порта Романа до позоришта шкала и пође викаюћи „живио Гарибалди," „смрть Наполеону," к зданию француског конзулата, кое е една компания пешака чувала. Дивизия една лансиера раштрка светину, но доста са натегомъ. Било е и ранѣних, ер се народъ на лансиере каменѣмъ бацао и ове принудио да употребе оружѣ. — Юче после подне опет е било немира у Порта Комазина (сад Гарибалди). А за вечерасъ е у той четврти вароши заказано осветленѣ у честь Гарибалда, и бое се да то неће на миру проћи.

Изъ Варезе являю одъ истогъ дана: Последнѣ неделѣ е ишла светина са музиком по сокаци вичући: Живио Герибалди! Римъ или смрть! У едной кавани предъ коіомъ су се мало заустави̂ли, била су два официра, на кое су сумняли да демонстрацию неодобраваю, зато имъ се неки приближише и стану имъ ону лозинку у уши викати. Чинило се да ће стварь озбильна да постане и већ поче каменѣ летити, но найпосле све се мирно сврши.

— У Флоренции су явно Ратация грдили и псовали. У Ливорно е била демонстрация са викомъ: Живио Гарибалди, доле съ министарствомъ!

— Вѣсти изъ Палерма премда ихъ само до 21. юл. имаде, ипакъ су доста занимльиве и вредно е саобштити ихъ. Триест. Цтгу пишу:

Положай бива овде све заплетении, наименованѣ Ферария на место Палавићина сматра се као непосредно изазванѣ од стране владе, не само противъ Гарибалда, него и уобште противъ Сицилияница. Народъ е прокламацию новогъ префекта са зидова здерао и окаляо, многе прокламацие биле су у место Ферария чрезъ мрскога Манискалко подписане; оне ноћи се више пути чула вика по сокаци „нетреба намъ! На страну съ креатуромъ!" — Следећи протестъ народа одъ Палерма био е илядама растуренъ:

„Ми любимо Гарибалда, оживотворителя наше препороћене народности, ми му слѣдуемо, еръ онъ намъ набавля славу безъ понижена и продае отачествене землѣ. Нѣгово мишленѣ и настоянѣ дае намъ повереня у собствену снагу, у негдашню народну величину. Ми смо се поуздали у Палавићина, еръ е онъ нѣговъ приятель, ми смо га любили и штовали кадъ е Гарибалдиевъ желѣни долазак приятельство то потврдио. Ми смо нѣгове речи слушали са одобренѣмъ и нами е познатъ узрокъ зашто е Палавићино свргнутъ. Ми видимо у томе што е онъ Фериариомъ заменутъ, погрду на Гарибалда, кою би срамота било поднети. Народъ изъ Палерма протестира дакле противъ тога гласно, онъ нема вере у полицайнимъ людима, кои противъ нѣгових найчистиихъ, найжиольихъ чувства устаю и само на деспотичке владе спадаю, — ово нека зна министарство, нека зна Италия!"

— „Опинионе" одъ 28. о. м. явля: Међу добровольцима и кралѣвскомъ войскомъ догодио се сударъ на друму ст. епиенскомъ кодъ Гиргенти. Кралѣвске войске било е до 100 момака, а доброволяца 1200. После краткогъ пуцаня повуку се добровольци натрагъ оставивши 70 пушака. Гарибалди командира колоне кое у Месину машираю. Као што „Монарх. Нац. явля, одъ доброволяца пали су двоица.

„Дирито" пише, да е влада добила врло озбильне вести о побѣдномъ успѣху Гарибалдиевогъ држаня. Гарибалди яие продужио свой маршъ къ Каспро Ђовани. Министаръ военн изразио се, да влада никада неће войску са добровольцима у бой уплести, него ће се задовольити само да ихъ обколи. Она ће се ако е нападну бранити; али нападати неће. Гарибалди са свое стране гледа да маршовима и противъ маршовима избегне сударъ са кралѣвскомъ войскомъ, да добие, ако е могуће где годъ места за укрцанѣ, или баръ да се дотле у Сицилии одржи, док нестигне глас о буни у Риму.

Међу кралѣвскомъ войскомъ догађаю се већъ дезертацие; шта више говори се, да су и неки нижи официри къ Гарибалду отишли, а еданъ да е близу Палерма ухваћенъ. „Унита италияна" вели іошъ, да войска неће оне славе кою іой военн министаръ Петити у изгледъ ставля, и да е ђенерал Ригини телеграфисао, да онъ не може ямчити за владанѣ войника према Гарибалду. Нарочито пакъ се држи о 51. регименти у коіой су већиномъ негдашньи алпийски ловци, да ће она прва узъ Гарибалда пристати, ако би онъ позивъ издао. 45. регимента кадъ е у Палерму на суво изишла викала е „Живио Гарибалди!" и услѣд тога е одма у Анкону натрагъ одведена. Депеша една префекта одъ Катауро явля, да една часть войске коя е противъ Гарибалда послата съ ньиме здружила се и да онъ съ ньиме къ Палерму машира. Една американска лађа са топови и пушкама чека нѣга код Палерма.

Као што „А. А. Ц.“ являю, Мацини се налази у Парми и издао е ову прокламацию:

„Влада талиянска, коя би ма найманѣ свога достоинства умела чувати, и колико толико политичногъ таланта имала, овако би Наполеону говорила: „Сире! Ви сте намъ приятельовали и у помоћи били; ми вамъ се на то показасмо захвални, давши вамъ провинциѥ и знатне суме новаца. Али садъ се ствари промениле. Ви хоћете нашой судбини да назаднички правацъ дате. Ви стоите при томъ, да намъ узкраћуете нашу главну варошь, и осуђуете насъ на неко привремено станѣ, коѥ све народе, а особито оне у опасность доводи, кои су се почели развияти. Недаваюћи намъ наше главне вароши, даете ви свима странкама, коѥ су нама и вама неприятель, оружиѥ у руке, осуђуете насъ на неизбежну анархию, и ставляте у алтернативу, или да пропаднемо или на другомъ месту да животну силу тражимо, коя намъ е за биће нуждна.

Сире! Ми представлямо 22. милиона люди, кои не могу, кои не ће да пропадну; ми вамъ отворено кажемо, да ћемо бити принуђени савъ народъ на оружѣ позвати. Ми не ћемо борбу започети, коя намъ срдце цвили, коя би двама сроднимъ народима страшна морала бити; али ми не ћемо ни са земльомъ да дођемо у противност, ми не ћемо да сами своѥ убице будемо.“ Влада би требала да савъ народъ што пре наоружа и 400.000 войске тамо пошлѣ, гди е нужда. Нема сумнѣ, да би Наполеонъ предъ таквимъ оружиѥм и говоромъ попустио. При садашнѣмъ положаю Европе и Француске не може Наполеонъ ратъ съ Талиянскомъ водити. Онъ зна да би две трећине Европе биле противъ нѣга, и да би прва изгублѣна битка био край нѣговой династии. Али талиянска влада не може и не ће своѥ дужности да испуни, она не уме да употреби свою силу и станѣ садашнѣ Европе. Мужеви, кои на кормилу седе, безъ срдца су и безъ талента.

Мацини.

— Талиянско демократско дружтво држало е 24. юлия изванредну скупштину и „еднодушно“ заключило изявити: да Ратациево министарство убия Талиянску, и тужи га пред судом народа.

Енглеска.

26. о. м. заключене су у Лондону седнице у парламенту. Престолна беседа каже да су Енглеской сношаи са своимъ силама приятельски и задовольни. Изражава наданѣ да неће доћи погибао да се миръ у Европи поремети. Грађански рат у Америци трае еднако, али по несрећи ниѥ ограничен само на саверну Америку. Іош с почетка решивши се немешати се у борбу, нема узрока да се оставимо неутралности. Далѣ се у престолной беседи напоминю немири у неким краевима Турске. У Цариг. држе конференцию силе, коѥ потписаше париски уговоръ. Престолна беседа нада се, да ће се, дотичне питаня расправити начиномъ, кои ће одговарати обвезаностима парискогъ уговора, основанимъ правима султановимъ и благостаню Хришћана. Јошъ се на концу споминѣ у ньой вееванѣ у Хини и уговоръ кои е за трговину заключенъ с Белгиіомъ. (На важния места изъ ове престоле беседе, особито у колико се насъ дотичу, вратићемо се други путъ, кадъ добиемо беседу целу, а данасъ саопштавамо само оволико по телегравскомъ извештаю.)

У последньой седници донѣга дома, коя е држана 25 ов. м. дакле даиъ пре него што ће се седнице парламенту савршити, била е опетъ речъ о Србии. На питанѣ Грифита, кои е овомъ приликомъ изявио како се нада да енглеска влада не ће назалити на порту да се у Србии покаже попустльива колико не треба, одговори лорд Палмерстонь: „Я могу овде уверити, дя е заступницима кральичинимъ препоручено, па ови ће то и радити, да се одрже обвезаности, коѥ су шестъ сила у трактату одъ 1856. узеле на себе, т. е. да се чуваю права султанова и има дужно призренѣ на нѣгове хришћанске поданике. То е све, што казати могу. Без свяке сумнѣ султан име право да у некимъ местима Србиѥ — у Београду и т. д. — држи посаду, па наравно слободно му е да у споразумлѣню са своимъ савезницима пресуди. да л' нема коихъ войничкихъ места, коя би могао напустити а своимъ интересима да не шкоди. Али я то не држимъ никако да е вероватно. Такова су упутства дата нашемъ посланику“,

Найновиѥ вести.

Изъ Београда се явля да е Вефикъ Ефендия 30 юлия изъ Београда у Земунъ прешао, а одатле у Цариградъ натрагъ одпутовао.

Туринъ, 30. юл. Журналъ „Дискусионъ“ явля, да е влада ноту послала, у коіой се изяшнява, да се решила законима важность прибавити, али у едно доказуе опасность, ако се окупация римска продужи.

Паризъ, 30 юл. Журналъ „Франсъ“ явля, да е Мацини 25. юл. конференцию съ Гарибалдиомъ у Мистрети имао. Сутра данъ врати се Мацини у Малту.

Журналъ „Пей“ пише: да у петакъ неће царъ званично говорити.

У Паризу, 29. юлия. „Журнал Франс“ явля: Гарибалди обявлюе у едной „у главном стану талиянске войске“ датираной дневной заповести, да ће скоро у неделю доћи, и изяснюе се, да ће за кратко време великих догађая бити.

Палермо 29. юлия. Гарибалди е у Калтанизети. Добровольци нису дошли у варошъ. Депутирци Мордини, Фабрици и други приспели су и справляю демонстрацию против владе са лозинкомъ: доле са Ратаци! Живио Викторъ Емануилъ! Живио Гарибалди!

Туринъ, 29. юл. Изъ Сицилиѥ нема никаквихъ вести. У комори депутираца изявио е Ратаци, да е гласъ о изявленю 45. регементе за Гарибалдиа, сасвимъ неистинитъ.

Туринъ, 30. юл. Журналъ „Кампана“ вели, да е за решенѣ тегоба одпусть Ратациевъ едино средство.

Изъ Требиня являю одъ 28. юл. Юче се Крихикъ паша и шестъ батальона и са толико башибозука кренуо изъ Билеће преко Гацко Никшићу и то крозъ Дугу; дакле се чини као да смера на Црну Гору. Говори се, да е међу Омеръ пашомъ и кнезомъ црногорским уговорено примирие на еданъ месецъ дана.

— Као што явля еданъ телеграмъ, код Гарибалдиа се налазе депутирци Никотера и Мичели.

ТРГОВИНА

У Бечу 30 юл. На данашню пивцу дотерано е 3742. ком. волова. Цена се показала одъ 27 до 29 фор. 50 нов. по центи.

У Пешти 31 юл. Цена ране: Шеница банатска 4 фор 80 нов; — 5 фор шеницм потиска 4 фор. 65 нов; — 5 фор. шеница Бачка 4 фор. 65 нов; 5 фор. Ражъ 3 фор. 30 нов; — 3 фор. 40 нов, ечамъ за пиво 2 фор. 50 нов, — 2 фор. 60 и зарану 2 фор. 30 нов, — 2 фор. 40 Зобъ 1 фор. 80 нов, — 1 фор. 85 нов, Кукурузъ 3 фор. — 4 фор. пасуль 3 фор. 80 нов. — 4 фор.

Бечка берза од 30. юлия.

Дукати	6 22
Металици 5. проц.	70 30
Нар. заям 5. проц.	51 90
Акциѥ кред. завода	208 80
„ нар. банке.	783 —
ребро	129 —

ЛУТРИЯ.

Темишварска вучена 1. авг.

33. 38. 69. 66. 72.

Будимска вучена 25. юлия.

60. 53. 17. 13. 21.

ОГЛАСЪ.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ.

Мени е за руком испало, те самъ набавио са Цетинѣ верну слику младога, юначкога кнеза црногорскога Николе I.

Држао самъ да ће свакомъ Србину мило бити набавити ову красну слику, коя представля истино и живо неустрашимогъ бранителя наше угнѣтене браће на истоку на витешкомъ хату, у самуръ калпаку и дивномъ црногорскомъ оделу. То ме е побудило, те самъ поменуту слику литографисати дао и она се већъ у послу наоди.

Слика ће износити 15 пал. у висину а 9 и по пал. у ширину.

Предплата се отвара до конца августа месеца, а дотле ће и сама слика за разашилянѣ готова бити.

Слика стои за предбройнике 2 фр. а. вр., у напред се шилю само 50 н., а остало кадъ се слика прими. Дућанска цена биће 2 фр. 50 н. а. вр.

Скупительи пребройника добиваю одъ 10 примерака еданъ на даръ.

У Новомъ Саду 16 юл. 1862.

47—2—3 Стеф. Вулпе фотографъ.

За родителѣ.

Права „Чоколада противъ глиста“, кою е токайски апотекар г. Августъ Крецеръ изнашао и коя е при дечиимъ болестима противъ опасни глиста врло нужна и обште позната, да сигурно излечити може, добити се може кодъ госп. Симе Милутиновића у Руми уедно са упутствомъ, како да се употреблюе. Комадъ стае 20 новчића.

(50—1—3)

Стечай.

За школску годину 1862-3 отвара се стечай на три упразнѣна места подъ управомъ Матице Србске стоећегъ основания Јовановићевогъ.

Са свакимъ одъ овихъ места скопчана е годишняа стипендия одг 315 фр. а. вр. коя се месечно напредъ издае.

Ко жели за питомца Јовановићевогъ основания примлѣнъ бити, треба да слуша више политехничке науке, да докаже да е православанъ Србинъ, да свою молбеницу до 1-13 Сецтембра о. г. Матици Србской у Пешти поднесе и да узъ ню ове исправе приложи:

1.) Школска сведочанства изъ последнѣ две године, изъ коихъ ће се видити владанѣ, и успѣхъ у наукама.

2.) Вере достойну одъ дотичне жупаниске власти, магистрата или другогъ коегъ явногъ звания изданy сведоцбу, коя ће ясно показати станѣ просителѣвихъ родителя, као и то колико іошъ деце осимъ нѣга имаю.

3,) Лекарско сведочанство да е проситель здрав и да су кравиѥ богинѣ у своѥ доба на нѣга накаламлѣне.

Молбенице, коѥ не буду по овомъ пропису устроѥне, не ће се моћи уважити.

Изрично се дае на знанѣ да е сваки питомац Јовановићевог основания обвезан више политехничке науке у Бечу или Прагу слушати, и да ни едан ученикъ несме, по вишимъ наредбама, у едно и исто време две или више стипендия уживати.

Изъ одборне седнице Матице Србске држане у Пешти 30 юлия (11 Августа) 1862.

Председникъ „Матице Србске“
Павио Коиѣъ

А. Хаћиѣъ с р.
секретаръ. 52—1—3

Стечай.

На србской новосадской гимназии упразнѣно е место професора. Са професорскимъ званиемъ скопчана е системизирана годишня плата одъ 577 фор. 50 нов. и годишньи (несистемизиранъ) додатакъ одъ 105 фор., свега 682 фор. 50 нов. а. вр.

Осимъ те плате професори добияю после своѥ десетогодишнѣ службе додатакъ одъ 100 фор., и имаю, као и остали чиновници, закономъ прописану пензию.

Одъ конкурента иште се, да осимъ прописанихъ учебнихъ предмета, кои се у гимназии предаю, зна добро србски, немачки латински и грчки езикъ. Кои осимъ овихъ и мађарски езикъ уззна, има ће при избору преимуѣство.

Молбенице, школскскимъ сведочбама снабдѣвеие, имаю се на високославни Патронатъ гимназиѥ новосадске до послѣднѣгъ Августа т. г. послати, до кога дана рокъ стечая трае.

У Новомъ Саду 31 юлия. 1862

50-2-3 Управительство гимназие новосадске.

Одговорни Уредникъ и издаватель Петаръ Нинковић

Епископска печатня